

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز
دانشکده علوم اجتماعی و روانشناسی مجتمع ولیعصر
کارشناسی ارشد رشته جمعیت شناسی

عنوان پایان نامه:

عوامل مؤثر بر باروری زنان همسر دار ۳۹-۳۰ ساله با تأکید بر ابعاد جمعیتی
(مطالعه موردی: شهر بندر ترکمن استان گلستان ۹۱-۱۳۹۰)

استاد راهنما:

دکتر ایرج ساعی ارسبی

استاد مشاور:

دکتر محمود مشفق

پژوهشگر:

فرهاد قویونلی

تابستان ۱۳۹۱

تقدیم به :

سپاس فراوان به درگاه خالق سبحان که توفیق انجام این پژوهش را عطا فرمود. با نهایت احترام این تحقیق را به پدر و مادر عزیز و مهربانم که شبانه روز تلاش و جدیت نمودند تا به این درجه از تحصیل نائل گردم تقدیم می نمایم.

تقدیر و تشکر

سپاس بیکران بدرگاه ایزد مئان که به انسان عقل و شعور عطا فرمود تا خوب را از بد تمیز دهد و در جهت خوبیها گام بردارد و جامعه را در همین جهت هدایت و راهنمایی نماید، بدین وسیله مراتب تشکر و قدردانی خویش را از اساتید بزرگوار و معزز دکتر ایرج ساعی ارسی و دکتر محمود مشفق و دکتر امیر مظاهری که بر این حقیر منت نهادند و بنده را در تهیه و تنظیم این نوشتار یاری نموده اند اعلام و از ایزد مئان خواستارم که این بزرگواران را در سنگرهای مقدس علم و دانش بهروز و منصور فرماید.

و در خاتمه از پدر و مادرم که در طی دوران تحصیل رنج و مشقت و مشکلات زندگی را تحمل نموده و با این تحمل مرا در ادامه تحصیل یاری نمودند تشکر و قدردانی و از خداوند رحمان و رحیم خواهانم که توفیق جبران این خوبیها را به من حقیر مرحمت فرماید.

فیا...التوفیق و علیه التکان

فرهاد قویونلی

تابستان ۱۳۹۱

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب **فرهاد قویونلی** دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد نا پیوسته به شماره دانشجویی ۸۹۰۶۵۲۸۸۳۰۰ در رشته **جمعیت شناسی** که در تاریخ ۱۳۹۱/۵/۱۲ از پایان نامه خود تحت عنوان: **عوامل موثر بر باروری زنان همسر دار ۳۹-۳۰ ساله با تاکید بر ابعاد جمعیتی (مطالعه موردی: شهر بندر ترکمن استان گلستان ۹۱-۱۳۹۰)** با کسب نمره ۱۸ و درجه عالی دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم :

۱. این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و.....) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.
۲. این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
۳. چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و.... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
۴. چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۱۳۹۱/۵/۱۲

دانشجوی کارشناسی ارشد آقای فرهاد قویونلی از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۸ بحروف هجده و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی

دانشکده: روانشناسی و علوم اجتماعی

XX

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۵۰۶۹۰۱۰۰۹
عنوان پایان نامه: عوامل موثر بر باروری زنان همسر دار ۳۹-۳۰ ساله با تاکید بر ابعاد جمعیتی (مطالعه موردی: شهر بندر ترکمن استان گلستان ۹۱-۱۳۹۰).		
نام و نام خانوادگی دانشجو: فرهاد قویونلی	تاریخ شروع پایان نامه: ۱۳۹۰/۸/۱۸	تاریخ اتمام پایان نامه: ۱۳۹۱/۵/۱۲
شماره دانشجویی: ۸۹۰۶۵۲۸۸۳۰۰		
رشته تحصیلی: جمعیت شناسی		
استاد / استادان راهنما: دکتر ایرج ساعی ارسی		
استاد / استادان مشاور: دکتر محمود مشفق		
آدرس: گلستان - شهرستان گرگان - ۳۰ متری گرگان جدید - ساختمان مهر - طبقه دوم - واحد ۵		
شماره تلفن: ۰۹۱۱۲۷۳۳۵۹۹		
چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده):		
<p>هدف تحقیق حاضر مطالعه عوامل موثر بر باروری زنان همسر دار ۳۹-۳۰ ساله با تأکید بر ابعاد جمعیتی است که بر روی ۳۸۳ نفر از زنان شهر ترکمن به اجرا گذاشته شد. با توجه به اینکه سن باروری ۴۹-۱۵ سال می باشد در این پژوهش به علت محدودیت طیف کاری و کاهش حجم کار از لحاظ جمعیت شناسی از گروه سنی ۳۹-۳۰ سال استفاده شده است در نتیجه گروه های سنی ماقبل را نیز پوشش می دهد. جامعه آماری تحقیق زنان شهر ترکمن می باشد که تعداد آنها برابر با ۴۵۸۰ نفر می باشد، حجم نمونه نیز با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۳ نفر برآورد گردید. با تقسیم بندی شهر به ۵ بلوک نمونه ها به روش خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شد. داده ها به وسیله پرسشنامه محقق ساخته ۳۹ سوالی از نمونه انتخابی استخراج شد. ضریب پایایی این پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ محاسبه گردید، که برابر با ۰/۹۰۲ می باشد که ضریب بالا و قابل قبولی است. در این تحقیق پس از تدوین فرضیات بر مبنای اهداف تحقیق مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان می دهد که بین خواستگاه اجتماعی زنان، سطح تحصیلات والدین، میزان درآمد خانواده، ترجیح جنسی فرزند به نفع پسر، میزان آگاهی زن و شوهر از برنامه های تنظیم خانواده، مذهب، منفعت فرزندان، هزینه فرزندان، قومیت و میزان باروری رابطه وجود دارد. نتایج فوق نشان داده است که وجود ناامنی اقتصادی و مشکلات تأمین نیازهای زندگی روزانه ی خانواده ها و ملزومات زندگی امروزی فرزندان نشان از جمله موارد بسیار مهمی است که افراد در استدلال برای باروری پایین خود ارائه می کنند، همچنین عواملی که بر کاهش باروری زنان مؤثر است می توان به خواستگاه اجتماعی زنان، سطح تحصیلات، میزان آگاهی زنان از برنامه های تنظیم خانواده، منفعت فرزندان اشاره کرد و عواملی را که می تواند بر افزایش باروری زنان اثر گذارد را ترجیح جنسی فرزند به نفع پسر عنوان کرد.</p>		

تاریخ و امضاء:

مناسب است
 مناسب نیست

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

فصل اول: کلیات پژوهش

۲	۱-۱ مقدمه
۳	۲-۱ بیان مسأله
۴	۳-۱ اهمیت و ضرورت پژوهش
۵	۴-۱ اهداف تحقیق
۵	۱-۴-۱ هدف کلی
۵	۲-۴-۱ اهداف جزئی
۶	۵-۱ پرسش های پژوهش
۶	۶-۱ فرضیه های پژوهش
۷	۷-۱ روش پژوهش
۷	۸-۱ پیشینه پژوهش
۷	۱-۸-۱ پژوهش های داخلی
۱۱	۲-۸-۱ پژوهش های خارجی
۱۳	۹-۱ محدودیت های پژوهش
۱۳	۱۰-۱ تعاریف نظری و عملی
۱۳	۱-۱۰-۱ متغیر وابسته
۱۴	۲-۱۰-۱ متغیرهای مستقل

فصل دوم: واکاوی ادبیات پژوهش

۲۰	۱-۲ مقدمه
۲۰	۲-۲ ادبیات پژوهش
۲۰	۱-۲-۲ ادبیات پژوهش در جهان
۲۱	۲-۲-۲ ادبیات پژوهش در ایران
۲۱	۱-۲-۲-۲ تحولات باروری در ایران
۲۴	۳-۲ نقد پیشینه پژوهش
۲۵	۴-۲ مبانی نظری پژوهش
۲۵	۱-۴-۲ عوامل بیولوژیکی مؤثر بر باروری
۲۷	۲-۴-۲ عوامل مؤثر بر باروری
۳۰	۵-۲ چارچوب نظری تحقیق

۳۰ ۱-۵-۲ گرایش‌ات و نظریات مهم جمعیت‌شناسی
۳۱ ۱-۱-۵-۲ ناتالیسم
۳۲ ۲-۵-۲ نظریه اقتصادی باروری
۳۶ ۳-۵-۲ نظریه های اقتصادی - اجتماعی باروری
۳۸ ۴-۵-۲ نظریه های اجتماعی، فرهنگی باروری
۳۸ ۱-۴-۵-۲ نظریه های ارتقاء اجتماعی
۳۹ ۲-۴-۵-۲ نظریه تغییر و پاسخ
۳۹ ۳-۴-۵-۲ نظریه اشاعه و عقب افتادگی فرهنگی
۴۰ ۴-۴-۵-۲ نظریه نوگرایی
۴۱ ۵-۵-۲ نظریه اقتصادی گری بکر
۴۱ ۶-۵-۲ قومیت و باروری
۴۱ ۱-۶-۵-۲ رویکرد همانندی مشخصه‌ها
۴۲ ۲-۶-۵-۲ رویکرد هنجاری-فرهنگی
۴۲ ۷-۵-۲ تحصیلات و باروری
۴۳ ۱-۷-۵-۲ رابطه‌ی تحصیلات و باروری در جریان گذار باروری
۴۴ ۲-۷-۵-۲ الگوهای گذار باروری بر حسب سطح تحصیلات - مدل رهبر - پیرو
۴۵ ۳-۷-۵-۲ الگوهای گذار باروری بر حسب سطح تحصیلات، مدل تفاوت پایدار
۴۶ ۸-۵-۲ مذهب و باروری
۴۸ ۹-۵-۲ ترجیح جنسی و باروری
۴۹ ۱۰-۵-۲ نظریات انتقال جمعیت
۴۹ ۱-۱۰-۵-۲ تامپسون
۵۰ ۲-۱۰-۵-۲ بلاکر
۵۱ ۳-۱۰-۵-۲ نتشتاین
۵۲ ۱۱-۵-۲ نظریه جریان ثروت کالدول
۵۳ ۱۲-۵-۲ فریدمن
۵۴ ۱۳-۵-۲ انسلی کول
۵۵ ۱۴-۵-۲ نظریه سطح آستانه
۵۷ ۶-۲ مدل پژوهش

فصل سوم: روش‌شناسی پژوهش

۶۲	۱-۳ مقدمه
۶۲	۲-۳ جامعه آماری
۶۲	۳-۳ حجم نمونه
۶۳	۴-۳ روش نمونه‌گیری
۶۴	۵-۳ ابزار اندازه‌گیری
۶۴	۶-۳ روایی و پایایی ابزار اندازه‌گیری
۶۵	۷-۳ شیوه گردآوری داده‌ها
۶۵	۸-۳ روش آماری (روش تجزیه و تحلیل داده‌ها)
۶۵	۹-۳ روش پژوهش
۶۶	۱۰-۳ واحد تجزیه و تحلیل
۶۷	۱۱-۳ قلمرو پژوهش
۶۷	۱-۱۱-۳ قلمرو مکانی پژوهش
۶۷	۲-۱۱-۳ قلمرو زمانی پژوهش

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

۶۹	۱-۴ مقدمه
۷۰	۲-۴ نتایج توصیفی داده‌ها
۷۰	۱-۲-۴ سن آزمودنی‌ها
۷۱	۲-۲-۴ سن همسر
۷۲	۳-۲-۴ نوع مذهب
۷۳	۴-۲-۴ نوع قومیت
۷۴	۵-۲-۴ سنوات تحصیلی
۷۵	۶-۲-۴ سنوات تحصیلی همسر
۷۶	۷-۲-۴ وضعیت اشتغال
۷۷	۸-۲-۴ نوع شغل
۷۸	۹-۲-۴ میزان درآمد
۷۹	۱۰-۲-۴ نوع شغل همسر

۸۰ ۱۱-۲-۴ درآمد همسر
۸۱ ۱۲-۲-۴ سن ازدواج
۸۲ ۱۳-۲-۴ تعداد فرزندان
۸۳ ۱۴-۲-۴ تعداد فرزندان که با هم زندگی می کنند
۸۴ ۱۵-۲-۴ سن اولین زایمان
۸۵ ۱۶-۲-۴ فرزندان مرده بدنیا آمده
۸۶ ۱۷-۲-۴ تعداد فرزندان مرده بدنیا آمده
۸۷ ۱۸-۲-۴ فاصله ازدواج و تولد اولین فرزند
۸۸ ۱۹-۲-۴ فاصله مناسب بین ازدواج و تولد اولین فرزند
۸۹ ۲۰-۲-۴ تعداد فرزندان دلخواه
۹۰ ۲۱-۲-۴ انگیزه فرزندآوری
۹۱ ۲۲-۲-۴ خواستگاه اجتماعی زن
۹۲ ۲۳-۲-۴ میانگین سنوات تحصیلی
۹۳ ۲۴-۲-۴ میانگین درآمد خانواده
۹۴ ۲۵-۲-۴ ترجیح جنسی
۹۵ ۲۶-۲-۴ میزان آگاهی از برنامه های تنظیم خانواده
۹۶ ۲۷-۲-۴ منفعت فرزندان
۹۷ ۲۸-۲-۴ هزینه های فرزندان
۹۸ ۳-۴ تحلیل داده ها (آزمون فرضیه های پژوهش)
۹۸ ۱-۳-۴ فرضیه اول: به نظر می رسد بین خواستگاه اجتماعی زن و میزان باروری رابطه وجود دارد
۹۸ ۲-۳-۴ فرضیه دوم: به نظر می رسد بین سطح تحصیلات والدین و میزان باروری رابطه وجود دارد
۹۹ ۳-۳-۴ فرضیه سوم: به نظر می رسد بین درآمد خانواده و میزان باروری رابطه وجود دارد
۹۹ ۴-۳-۴ فرضیه چهارم: به نظر می رسد بین ترجیح جنسی فرزند به نفع پسر و میزان باروری رابطه وجود دارد
 ۵-۳-۴ فرضیه پنجم: به نظر می رسد بین میزان آگاهی زن و شوهر از برنامه های تنظیم خانواده و میزان باروری رابطه وجود دارد
۱۰۰ وجود دارد
۱۰۰ ۶-۳-۴ فرضیه ششم: به نظر می رسد بین مذهب و میزان باروری رابطه وجود دارد
۱۰۱ ۷-۳-۴ فرضیه هفتم: به نظر می رسد بین منفعت فرزندان و میزان باروری رابطه وجود دارد
۱۰۱ ۸-۳-۴ فرضیه هشتم: به نظر می رسد بین هزینه فرزندان و میزان باروری رابطه وجود دارد
۱۰۲ ۹-۳-۴ فرضیه نهم: به نظر می رسد بین قومیت و میزان باروری رابطه وجود دارد

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات

۱۰۴	۱-۵ خلاصه و یافته‌های تحقیق
۱۰۷	۲-۵ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۱۰	۳-۵ چالش‌های نظری
۱۱۲	۴-۵ پیشنهادات و راه‌کارها
۱۱۲	۱-۴-۵ پیشنهادها و پژوهشی
۱۱۳	۲-۴-۵ پیشنهادهایی برای پژوهشگران آتی

فهرست منابع و مآخذ

۱۱۴	الف (منابع فارسی
۱۱۴	- کتابها
۱۱۴	- مجلات و نشریات
۱۱۵	- سایت‌ها
۱۱۵	ب (منابع انگلیسی

پیوست

۱۱۷	پرسشنامه
-----	-------	----------

۵۶ جدول سنجش فرضیه ها	۱-۲
۵۸ جدول ارتباط چارچوب نظری با فرضیه ها	۲-۲
۶۳ جدول جامعه آماری و تعیین حجم نمونه	۱-۳
۶۵ جدول محاسبه آلفای کرونباخ	۱-۴
۷۰ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک سن	۱-۴
۷۱ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک سن همسر	۲-۴
۷۲ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک نوع مذهب	۳-۴
۷۳ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک نوع قومیت	۴-۴
۷۴ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک سنوات تحصیلی	۵-۴
۷۵ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک سنوات تحصیلی همسر	۶-۴
۷۶ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک وضعیت اشتغال	۷-۴
۷۷ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک نوع شغل	۸-۴
۷۸ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک میزان درآمد	۹-۴
۷۹ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک نوع شغل همسر	۱۰-۴
۸۰ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک درآمد همسر	۱۱-۴
۸۱ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک سن ازدواج	۱۲-۴
۸۲ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک تعداد فرزندان	۱۳-۴
۸۳ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک تعداد فرزندان که باهم زندگی می کنند	۱۴-۴
۸۴ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک سن اولین زایمان	۱۵-۴
۸۵ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک فرزندان مرده بدنیا آمده	۱۶-۴
۸۶ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک تعداد فرزندان مرده بدنیا آمده	۱۷-۴
۸۷ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک فاصله ازدواج و تولد اولین فرزند	۱۸-۴
۸۸ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک فاصله مناسب ازدواج و تولد اولین فرزند	۱۹-۴
۸۹ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک تعداد فرزندان دلخواه	۲۰-۴
۹۰ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک انگیزه فرزندآوری	۲۱-۴
۹۱ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک خواستگاه اجتماعی زن	۲۲-۴
۹۲ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک میانگین سنوات تحصیلی	۲۳-۴
۹۳ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک میانگین درآمد خانواده	۲۴-۴
۹۴ جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک ترجیح جنسی	۲۵-۴

۹۵	۲۶-۴	جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک میزان آگاهی از برنامه های تنظیم خانواده
۹۶	۲۷-۴	جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک منفعت فرزندان
۹۷	۲۸-۴	جدول توزیع فراوانی آزمودنی ها به تفکیک هزینه های فرزندان
۹۸	۲۹-۴	جدول بررسی ضریب همبستگی و سطح معناداری بین متغیرهای خواستگاه اجتماعی زن و میزان باروری با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن
۹۸	۳۰-۴	جدول بررسی ضریب همبستگی و سطح معناداری بین متغیرهای سطح تحصیلات و میزان باروری با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن
۹۸	۳۱-۴	جدول بررسی ضریب همبستگی و سطح معناداری بین متغیرهای درآمد خانواده و میزان باروری با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون
۹۹	۳۲-۴	جدول بررسی ضریب همبستگی و سطح معناداری بین متغیرهای ترجیح جنسی فرزند به نفع پسر و میزان باروری با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن
۹۹	۳۳-۴	جدول بررسی ضریب همبستگی و سطح معناداری بین متغیرهای میزان آگاهی زن و شوهر از برنامه های تنظیم خانواده و میزان باروری با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن
۱۰۰	۳۴-۴	جدول بررسی همبستگی بین متغیرهای مذهب و میزان باروری با استفاده از آزمون کای اسکوئر
۱۰۰	۳۵-۴	جدول بررسی ضریب همبستگی و سطح معناداری بین متغیرهای منفعت فرزندان و میزان باروری با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن
۱۰۱	۳۶-۴	جدول بررسی ضریب همبستگی و سطح معناداری بین متغیرهای هزینه فرزندان و میزان باروری با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن
۱۰۱	۳۷-۴	جدول بررسی همبستگی بین متغیرهای قومیت و میزان باروری با استفاده از آزمون وی کرامر

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

۲۲ ۱۳۵۱-۱۳۸۵	۱-۲ نمودار برآورد میزان باروری کل در ایران طی سالهای
۷۰	۱-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک سن
۷۱	۲-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک سن همسر
۷۲	۳-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک نوع مذهب
۷۳	۴-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک نوع قومیت
۷۴	۵-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک سنوات تحصیلی
۷۵	۶-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک سنوات تحصیلی همسر
۷۶	۷-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک وضعیت اشتغال
۷۷	۸-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک نوع شغل
۷۸	۹-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک میزان درآمد
۷۹	۱۰-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک نوع شغل همسر
۸۰	۱۱-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک درآمد همسر
۸۱	۱۲-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک سن ازدواج
۸۲	۱۳-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک تعداد فرزندان
۸۳	۱۴-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک تعداد فرزندان که باهم زندگی می‌کنند
۸۴	۱۶-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک سن اولین زایمان
۸۵	۱۶-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک فرزندان مرده بدنیا آمده
۸۶	۱۷-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک تعداد فرزندان مرده بدنیا آمده
۸۷	۱۸-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک فاصله ازدواج و تولد اولین فرزند
۸۸	۱۹-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک فاصله مناسب ازدواج و تولد اولین فرزند
۸۹	۲۰-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک تعداد فرزندان دلخواه
۹۰	۲۱-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک فاصله انگیزه فرزندآوری
۹۱	۲۲-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک خواستگاه اجتماعی زن
۹۲	۲۳-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک میانگین سنوات تحصیلی
۹۳	۲۴-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک میانگین درآمد خانواده
۹۴	۲۵-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک ترجیح جنسی
۹۵	۲۶-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک میزان آگاهی از برنامه‌های تنظیم خانواده
۹۶	۲۷-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک منفعت فرزندان
۹۷	۲۸-۴ نمودار درصد فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک هزینه‌های فرزندان

فصل اوّل

کلیات پژوهش

۱-۱ مقدمه:

رشد جمعیت برآیند عوامل مهم جمعیت‌شناسی همچون ولادت، مرگ و میر و مهاجرت است. در کنار افزایش ولادت و کاهش مرگ و میر و نیز عادی بودن روال مهاجرت پدیده رشد جمعیت شکل می‌گیرد و میزان باروری به عنوان یک مؤلفه مهم در این بین مطرح می‌گردد. پیش‌بینی‌های سازمان ملل از روند رشد جمعیت نشانگر آن است که جمعیت کل جهان تا سال ۲۰۲۵ میلادی به ۸/۵ میلیارد نفر خواهد رسید و این مقدار رشد عمدتاً در کشورهای آسیایی، آفریقایی و آمریکای لاتین اتفاق خواهد افتاد. این پیش‌بینی لزوم جهت‌گیری کلانی را مطرح می‌کند که در آن تناسب بین رشد جمعیت و میزان امکانات اقتصادی هر جامعه را در نظر بگیرد.

در کشور ایران در سال‌های اخیر، همسو با این جهت‌گیری موفقیت‌های مهمی در زمینه کنترل مولید و کاهش رشد جمعیت به دست آمده است. بطوری که بر اساس نتایج سرشماری سال ۱۳۷۵ میزان رشد سالانه جمعیت ایران چیزی در حدود ۱/۷ تا ۱/۵ درصد بوده است. در حال حاضر اکثر کشورهای در حال توسعه از جمله ایران سیاست‌های کنترل مولید و تنظیم خانواده را جهت نیل به توسعه ای پایدار جدی گرفته‌اند. در این بین گام اساسی برای رسیدن به توازن بین رشد جمعیت روز افزون جمعیت و منابع موجود، اجرای سیاست‌های کنترل جمعیت در کنار رشد و توسعه اقتصادی جامعه است. سیاست‌های کنترلی جمعیت باید مبتنی بر رفتارهای باروری عمومی باشد. رفتارهایی که متأثر از وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و ابعاد جمعیتی است. شناخت عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ابعاد جمعیتی مؤثر بر باروری به منظور تبیین خط مشی سیاست کنترل جمعیت ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است و مطالعه حاضر بر این است که علاوه بر شناخت‌های کلی باروری و شناخت عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی ابعاد جمعیتی مؤثر بر آن به بررسی میزان تأثیر گذاری هر کدام از عوامل فوق بر باروری زنان همسر دار ۳۹-۳۰ ساله شهر بندر ترکمن بپردازد.

۱-۲ بیان مسأله:

باروری مهمترین عامل تغییر در ساختار سنی جمعیت است. زاد و ولد یکی از دو پدیده طبیعی جمعیت و عامل منحصر به فرد افزایش آن در مقیاس جهانی است. باروری بالای کشور ما در دهه ی ۶۵-۱۳۵۵ مشکلات فراوانی به وجود آورد که بی توجهی به باروری فعلی، تعداد ایده آل فرزندان از نظر زوجین، توزیع عادلانه درآمد ها و ترجیح سنی، عدم آگاهی زوجین از برنامه های تنظیم خانواده و طبقه اقتصادی اجتماعی زن و... مشکلات را پیچیده تر کرده است. با تغییر سیاست های دولت در برنامه دوم توسعه تغییراتی در میزان باروری و روند رشد جمعیت کشور ایجاد شد و در دهه ی ۷۵-۶۵ درصد رشد جمعیت کاهش یافت. میزان باروری کل کشور در سال ۱۳۸۵ حدود ۱/۸ برآورد می شود این نرخ در سال ۱۳۷۵ برابر ۲/۹۶ فرزند برای هر زن بوده است. متوسط رشد جمعیت کشور طی دهه ۷۵ تا ۸۵ برابر با ۱/۶ است چنانچه اگر این روند کاهش نرخ باروری و کاهش نرخ رشد جمعیت در کشور با این وضع ادامه یابد در سال های آتی شاهد نرخ منفی رشد جمعیت و در سال های بعد تر شاهد پیری جمعیت خواهیم بود. با اشاره به اینکه متولدین دهه نخست انقلاب در حال حاضر به سنین ازدواج و باروری رسیده اند بر این اساس افزایش نرخ رشد جمعیت در سال های آینده قابل پیش بینی است و به همین دلیل نگرانی وجود ندارد مگر اینکه بنا به دلایلی این ازدواج و فرزند آوری این اقشار به دلایل مختلف اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی به تأخیر بیفتد (اعظم رام پناهی، ۱۳۸۹).

مسئله جمعیت و رشد شتابان آن خصوصا در کشور های در حال توسعه و تحولات دگرگونی های باروری در نیم قرن اخیر موجب گردیده که محققان و پژوهشگران علوم اجتماعی و علوم انسانی محور مطالعات و بررسی های خود را روی شناخت عوامل تأثیر گذار اجتماعی، فرهنگی، جمعیتی و... بر باروری معطوف داشته و دیدگاه هایی را ارائه نمایند. بعد از انقلاب صنعتی و با پیدایش تکنولوژی که منجر به توسعه و پیشرفت جوامع توسعه یافته گردیده این کشور ها توانستند در زمینه های مختلف به اختراع و نوآوری پرداخته و با تولیدات وسایل و امکانات، وضعیت جامعه را متحول نمایند. کشور های در حال توسعه هم از این فناوری و تولیدات بی بهره نبودند. از جمله این امکانات مسئله بهداشت و درمان و کشف

دارو های مورد نیاز به منظور پیشگیری و درمان بیماری ها بوده است. با ایجاد چنین وضعیتی در کشور های پیشرفته وارد شدن امکانات و دارو های مورد نیاز به کشور های جهان سوم و در حال توسعه، میزان مرگ و میر روند کاهشی به خود گرفته و باعث رشد فزاینده جمعیت گردید و این رشد جمعیت باعث نگرانی متخصصان، دولتمردان، سیاست گذاران و حتی توده مردم شد. ایجاد چنین وضعیتی موجب شد صاحب نظران مسائل جمعیتی، اقتصادی، آموزشی و اجتماعی را به خود مشغول داشته و آنها دنبال ارائه راهکارهای مناسب در جهت تعدیل و کنترل موالید بودند.

به دلیل تحولات جمعیتی ایران در چهار دهه اخیر و تأثیر باروری به خصوص کاهش آن از نیمه دوم دهه ۶۰ بر این تحولات، بررسی علل و عوامل مؤثر بر این مؤلفه در کشور ما بیشتر مورد توجه قرار گرفت. بنابراین شناخت عوامل اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر میزان باروری، برای سیاست گذاری به منظور مهار نرخ رشد جمعیت ضرورت دارد. هدف ما نیز بررسی عوامل مؤثر بر باروری زنان ۳۰-۳۹ ساله با تأکید بر ابعاد جمعیتی در استان گلستان شهر بندر ترکمن می باشد. بدین ترتیب سوال اساسی تحقیق چنین است: چه علل و عواملی بر روی افزایش یا کاهش سطح باروری و میزان آن تأثیر گذار است؟

۱-۳ اهمیت و ضرورت پژوهش:

لزوم جلوگیری از افزایش جمعیت به عنوان یک اصل عمده از طرف اکثریت ملت های جهان مورد قبول قرار گرفته، البته در همه ی نقاط دنیا یک تفاهم کلی در مورد تهدید موالید وجود ندارد. در ایران نیز مانند سایر کشور ها مسئله جمعیت و نیاز واقعی روند تغییرات آن در سال های اخیر علاقه محققان را به مطالعات مربوط به آن افزایش داده است. به خصوص که پژوهش های انجام شده در این زمینه پراکنده و اندک می باشد و نمی تواند سیمای کلی علل نوسانات در روند واقعی جمعیت را در کل کشور یا مناطق شهری و روستایی تصویر کنند، بدین جهت هرگونه مطالعه در این مورد راه گشا بوده و به شناخت چارچوب کلی جمعیت و دور نمای آینده کمک می کند.

می دانیم که میزان باروری تابع عوامل اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی می باشد و جهت کنترل باروری شناخت این عوامل ضرورت دارد. مطالعات انجام شده در این زمینه هنوز نتوانسته تمامی عوامل مؤثر و نیز میزان تأثیر عوامل شناخته شده به باروری را مشخص کنند. دلیل این امر آن است که سهم متغیر های مختلف در تغییرات باروری با توجه به شرایط گوناگون اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی در هر جامعه متفاوت و در هر جامعه به گونه ی خاصی می باشد.

با توجه به تغییرات جمعیتی دهه های اخیر و ضرورت اتخاذ سیاستی روشن و شفاف در زمینه باروری و آهنگ رشد جمعیت در آینده آگاهی و شناخت از اینکه عوامل اقتصادی اجتماعی و فرهنگی از طریق چه مکانیزم های باروری را تحت تأثیر قرار می دهد، نقش مهمی در درک پویایی جمعیت و روند های آن خواهد داشت.

۱-۴ اهداف تحقیق:

۱-۴-۱ هدف کلی :

هدف اساسی در این تحقیق بررسی عوامل مؤثر بر باروری زنان هسرदार ۳۹-۳۰ ساله با تأکید بر ابعاد جمعیتی (مورد مطالعه: شهر بندر ترکمن در استان گلستان) می باشد.

۱-۴-۲ اهداف جزئی :

- تعیین رابطه بین خواستگاه اجتماعی زنان و میزان باروری آنها.
- تعیین رابطه بین سطح تحصیلات زنان و میزان باروری آنها.
- تعیین رابطه بین درآمد خانواده و میزان باروری آنها.
- تعیین رابطه بین ترجیح جنسی فرزند به نفع پسر و میزان باروری آنها.
- تعیین رابطه بین شناخت از وسایل جلوگیری از بارداری و میزان باروری آنها.
- تعیین رابطه بین مذهب و میزان باروری آنها.
- تعیین رابطه بین منفعت فرزندان و میزان باروری آنها.